

Valtiovarainministeriö
Julkisen hallinnon ICT-toiminto
Helsinki

Viite: Lausuntopyyntö VM 155:00/2011

Lvm:n lausunto Julkict strategiasta

Valtionhallinnon edellinen It-strategia valmistui vuonna 2006. On hyvä, että strategian päivitys on nyt valmistunut. Strategian toteutumisen kannalta olisi tärkeää kyetä oppimaan aiemman strategian jalkauttamisen haasteista.

Strategialuonnokseen sisältyy monia hyviä periaatteita, jotka toteutuessaan usein myös uudistaisivat toimintatapoja julkisella sektorilla. Tällaisia ovat esimerkiksi:

- "palveluinnovaatioiden ekosysteemi" sekä korostunut käyttäjälähtöinen palvelukehitys
- toimintalähtöiset tavoitteet – "Kehitetään toimintaa eikä tietojärjestelmiä" – sekä palvelukehityksen innovaatio- ja joustavuustavoitteet
- "Julkinen hallinto tarjoaa työntekijöilleen heidän tarpeistaan lähtevät... työvälineet"
- ajatus siitä, että palveluita ei muuteta sähköisiksi mekaanisesti
- pk-yritysten huomioiminen.

Strategia ei kuitenkaan riittävästi konkretisoi sitä, kuinka nämä erittäin vaativat tavoitteet saavutetaan. Lisäksi teksti on varsin sääntelylähtöistä, mikä ei useinkaan ole kaikista tarkoituksenmukaisin lähestymistapa.

Ongelmallisinta strategiassa on sen asemointi muihin valtionhallinnon tietohallintoa koskeviin linjauksiin, joita on tehty hallitusohjelmassa, valtioneuvoston periaatepäätöksissä sekä tietohallinto- että tietoturvasäädännössä. Näiden viime vuosien aikana tehtyjen linjausten perusteella valtion tietohallinnossa on vuoteen 2015 mennessä:

- kaikki merkittävät valtionhallinnon palvelut sähköistetty
- valtion ict-menot alentuneet 12 – 13 % vuositasolla
- valtionhallintoon kehitetty aktiivinen ja ohjaava kokonaisarkkitehtuuri
- valtionhallinnon ict-infrastruktuuripalvelut keskitetty ja yhtenäistetty korkealaatuisesti ja kustannuksia alentavasti
- tietoturvasojen ja varautumisen vaatimukset saavutettu

Nämä ovat kunnianhimoisia sekä haastavia strategisen tason tavoitteita ja hyvin voidaan kysyä, että olisiko nyt ollut tarvetta pikemminkin näiden tavoitteiden konkreettiselle toimeenpano-ohjelmalle kuin erilliselle strategia-asiakirjalle. Nyt valmistuneessa strategiassa nämä jo päätetyt tavoitteet eivät riittävästi korostu eivätkä

linkity strategian toimenpide-ohjelmaan. Tämä mahdollisesti tulee aiheuttamaan ongelmia strategian ja linjausten toimeenpanossa.

Strategian irrallisuus jo asetetuista tavoitteista heijastuu selkeimmin strategian toimenpideohjelmaan ja sen hajanaisuuteen. On hyvä, että toimenpiteiden määrä on kyetty pitämään kohtuullisena. Ongelmallista sen sijaan on, että näistä kymmenestä toimenpide-ehdotuksesta seitsemän tai kahdeksan liittyy suoraan jo meneillään oleviin aktiviteetteihin, mutta niistä ei kuitenkaan selkeästi aukene toimenpiteiden strategiset tavoitteet. Toimenpiteiden konkretisointi tavoitemittareiden tasolle olisi ollut suotavaa.

Lausuntopyynnössä pyydettiin erityisesti kiinnittämään huomiota strategian visioon vuodelle 2020:

'PALVELUT JA TIEDOT KÄYTÖSSÄ. Käyttäjän tarvitsemat palvelut ja tiedot saatavilla ja käytettävissä helposti ja turvallisesti. Julkisen hallinnon organisaatioiden, yritysten ja käyttäjien yhteistyöllä kehityksen kärkeen.'

Asia itsessään on erittäin kannatettava, mutta visio on muotoiltu niin, että teksti on hieman ponneeton ja innostamaton. Tekstiosuus avaa paremmin visiota ja sisältää monia hyviä tavoitteita, mutta nämä eivät riittävästi konkretisoidu ja ilman selkeitä mittareita jäävät yksilöimättömiksi.

Edelleen ehdotuksessa on ongelmallista, että siinä monopolisoidaan korkean tason ICT -infrastruktuuripalvelut siten, että ne toteutettaisiin hallinnon omana toimintana. Eri tasojen palveluilta edellytettävät vaatimukset tulisi ensin normatiivisesti määritellä, jonka jälkeen vaatimukset auditoidulla tavalla täyttäviä palveluita tulisi voida hankkia soveltuvimmilta palveluntuottajilta. Asian voisi ratkaista muokkaamalla strategian sivun 10 tekstiä seuraavalla tavalla:

"Laaditaan velvoitteet, jotka julkisen hallinnon yhteisen ICT -infrastruktuurin ja -palveluiden tulee turvallisuuden, tietoturvan ja varautumisen eri luokittelutasoilla täyttää. Koko julkishallinnon tasolla ICT -infrastruktuuri luokitellaan perustason, korotetun tai korkean varautumisen ja tietoturvan mukaisesti. Eri luokittelutason infrastruktuuripalveluita voidaan hankkia niiltä toimittajilta, jotka riippumattomasti arvioidulla (auditoidulla) tavalla täyttävät säädetyt vaatimukset."

Harri Pursiainen
kansliapäällikkö

Pekka Plathan
osastopäällikkö, ylijohdaja

Jakelu VM
Tiedoksi Kirjaamo
VPO
YKE